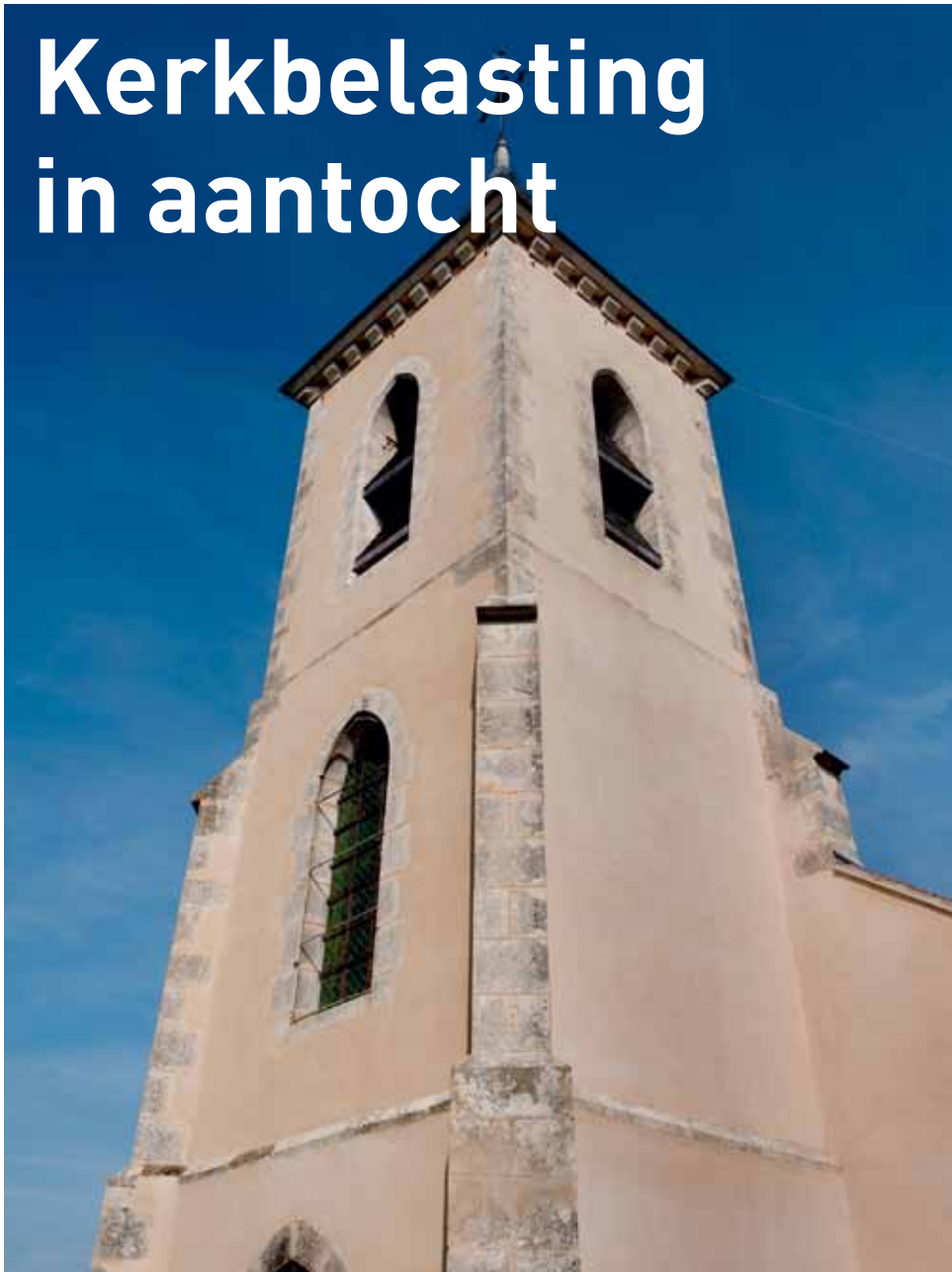

VOLKSBELANG

Jaargang 131 - nummer 8 - oktober 2010 - maandblad

Kerkbelasting in aantocht

Naar aanleiding van de schandalen in de katholieke kerk is het debat geopend over de financiering van religies en levensbeschouwelijke opvattingen op basis van de vrije keuze. "Er is nood aan een voorstel dat de onhoudbare scheeftrekking in de financiering rechttrekt", zo zegt federaal volksvertegenwoordiger Gwendolyn Rutten die in de Kamer alvast een wetsvoorstel wil indienen om de kerkbelasting ook effectief in te voeren.

Zoals vaak liggen theorie en praktijk echter behoorlijk ver uit elkaar. In theorie – of anders gezegd, als men met een blanco blad zou kunnen beginnen – is de keuze voor een 'kerkbelasting' naar Italiaanse inspiratie, wellicht een erg aantrekkelijke methode. In zo een systeem van financiering via belastingen, kan de burger via een 'fiscaal referendum' een bepaald percentage van zijn of haar belastingen toewijzen aan erkende godsdiensten of andere organisaties.

Blz. 6-7

INHOUD

ONDERWIJS

Genoeg hervormd

BOEKEN

De boekenbeurs is een zootje geworden

/4

EUROPA

Extreem rechts rukt op

/8

/10

Kom uit die winterslaap

Het nieuwe parlementaire jaar in het federale parlement is geopend zonder nieuwe regering. Er was geen regeerverklaring met de nieuwe uitgangspunten en uitdagingen van het federale kabinet. België zwalpt al bijna drie jaar in een politieke woelige zee. De tegenstellingen tussen de taalgemeenschappen zijn op de spits gedreven. Althans in het wettelijke land. Want in het werkelijke land ligt niemand wakker van het communautair gekrakeel. Vlamingen zijn bezorgd over andere besognes, bijvoorbeeld over het behoud van hun job.

De voorbije jaren heeft de politiek zich niet van zijn beste kant laten zien. Aanhoudende onderhandelingen die op een dood spoor zaten, communautair opbod, een financiële crisis, en de onmacht om de problemen aan te pakken legden het land politiek in een winterslaap. Wat er dan ook nodig is, zijn leiders die het land uit die winterslaap halen en de mensen weer een perspectief geven. Leiders die opnieuw met een politiek project de

gewonnen, die onomwonden verklaren dat zij een aanhechting van Wallonië met het machtige Duitsland wel zien zitten. "Il faut le faire!"

Is het onwil of onkunde? Meer dan vier maanden na de verkiezingen komt men tot de vaststelling dat een staatshervorming wel wat rekenwerk vraagt. Allerhande professoren kropen in de pen en toverden met cijfers. Om dol van te worden. Iedereen wentelde zich in het eigen gelijk. Het cijferfetisjisme ten top. Wanneer houdt het op.

Een staatshervorming is natuurlijk nodig, maar het is een middel, geen doel, geen passie, geen emotie, maar gebruiksvriendelijk. Solidariteit, duidelijkheid, respect en evenwaardigheid zijn de sleutelwoorden voor een overleven van het land en een toekomst voor de gemeenschappen. Daarvoor moet iedereen uit zijn stellingen komen, het eigen gelijk opgeven en bereid zijn compromissen te sluiten.

“De democratie moet liggen waar zij hoort: in het parlement!”

burgers een richting wijzen en de achterstand inhalen.

In de buurlanden komen de hervormingen wel op gang en worden ingrijpende maatregelen genomen om de financiële crisis te bestrijden. Duitsland wordt opnieuw als een 'Wirtschaftswunder' gezien, als een gidsland dat geen angst heeft om de waarheid onder ogen te zien en drastisch tewerk te gaan. Het land heeft zelfs Waalse politieke leiders zoals de socialist Paul Magnette voor zich

Moeten we lijdzaam toekijken terwijl er wordt onderhandeld? Natuurlijk niet.

De wettelijk verkozen parlementsleden kunnen en moeten hun democratische plichten vervullen. Open Vld heeft hierin het voortouw genomen door een aantal wetsvoorstellen omtrent de kerkbelasting en het asielbeleid te activeren. De partij heeft hiermee een verstandig signaal gegeven om het parlementair werk op te waarderen en de democratie te leggen waar zij hoort: in het parlement!

VOLKSBELANG

wordt uitgegeven door
de vzw Liberaal Vlaams Verbond,
Stichting Vanderpoorten

Verantwoordelijke uitgever:

Bert Cornelis,
Kramersplein 23, 9000 Gent

Hoofdredactie:

Bert Cornelis Bert@Reflectc.be

Vormgeving:

Ildé Cogen ilde.cogen@openvld.be

Secretariaat:

Luc Pareyn - Liberaal Archief
Kramersplein 23 - 9000 Gent

tel. 09/221.75.05 - fax: 09/221.12.15

www.liberaalarchief.be

luc.pareyn@liberaalarchief.be

Kiezers zijn weer eens bedrogen: eigen fout!

In een debat in Terzake zei N-VA-volksvertegenwoordiger Ben Weyts het nog eens onomwonden: "Het einddoel van de N-VA is een onafhankelijk Vlaanderen als lidstaat van de Europese Unie". En hij voegde er nog aan toe: "Maar daar gingen de recente verkiezingen nu niet over...". De N-VA kiest er dus voor om in deze fase van de politieke evolutie over een tussenstap, de confederale staat, te onderhandelen. Daar zit natuurlijk hét onoplosbaar probleem van de huidige onderhandelingen: N-VA kan enkel akkoord gaan met maatregelen die leiden naar het einddoel, het onafhankelijke Vlaanderen, de andere partijen juist niet!

De kiezers zouden het nochtans moeten weten; N-VA en Vlaams Belang hebben maar één belangrijk programmapunt en dat is een onafhankelijk Vlaanderen. Want als ze dat kunnen bekomen, dan kunnen ze (denken ze) al hun andere punten verwezenlijken.

Stemmen voor N-VA of voor Vlaams Belang is dus stemmen voor een onafhankelijk Vlaanderen. Voor een Vlaanderen zonder het 'onreine' Brussel, zonder de verfranste Rand, met minder vreemdelingen, met meer "tradities", enz.; kortom voor een 'puurder' Vlaanderen. Dat dit in het kader van de Europese Unie eigenlijk niet kan, zeggen ze er bij N-VA en Vlaams Belang niet bij.

En dan worden we plots geconfronteerd

met de resultaten van de TNS-peiling (VRT/De Standaard) waaruit blijkt dat de Vlamingen helemaal niet voor een onafhankelijk Vlaanderen zijn. Integendeel. Slechts 18 % wil een onafhankelijk Vlaanderen, met andere woorden, minder dan de helft van de zogezegd Vlaams-nationalistische kiezers! Ruim 38 % wil het behoud van de huidige federale structuur of zelfs meer centrale overheid. En 36 % wil een federale staat met wat minder centrale overheid.

Met andere woorden, meer dan de helft van de N-VA en VB – kiezers hebben wellicht één of andere vorm van proteststem willen uitbrengen, maar hebben niet voor het belangrijkste programmadeel van die partijen gekozen.

De Wever heeft hier allicht een verklaring voor: "Mundus vult decipi. Ergo decipiatur". Vrij vertaald: "De kiezers moeten geholpen worden. Laten we ze dus helpen".

Freddy Neyts
LVV-ondervoorzitter

Strijden om taal

Onlangs rolde het boek 'Strijden om taal. De Belgische taalkwestie in historisch perspectief' van Els Witte en Harry Van Velthoven van de pers. Dit boek is zonder twijfel hét standaardwerk over de communautaire geschiedenis en verhoudingen in België.

Els Witte en Harry Van Velthoven slagen er namelijk als geen ander in om de complexe evolutie te schetsen van een unitair en Franstalig België naar een federaal land met machtige deelstaten. Ze brengen een overzicht van hoe taal en politiek elkaar beïnvloedden en hoe taal tot op vandaag de politiek beheerst. Ze staan stil bij de ontwikkeling en de rol van de Vlaamse Beweging, oorspronkelijk enkel een taal- en cultuurbeweging, de uitstraling van het Frans, territorialiteits- versus personaliteitsbeginsel, de complexe evolutie van de taalwetgeving in het land?

In Strijden om taal wordt alles ook vanuit een internationaal perspectief bekeken. Els Witte en Harry Van Velthoven doen immers ook een poging om de sociaalpolitieke en culturele verhoudingen binnen België te vergelijken met algemene taalpolitieke strategieën, zoals die elders in de wereld worden uitgevoerd.

Dit boek is niet enkel verhelderend voor wie vandaag direct of indirect bij de Belgische taalpolitiek betrokken is, maar ze kan ook nut hebben voor wie de problematiek in een comparatief perspectief wil plaatsen.

E. Witte, H. Van Velthoven, Strijden om taal. De Belgische taalkwestie in historisch perspectief. Uitgeverij Pelckmans, Kapellen, 2010; 240 blz.; 19,75 euro.

Naar een vernieuwd secundair onderwijs, een déjà-vu...

Minister van Onderwijs, Pascal Smet, kwam onlangs met een visienota op de proppen over een hervorming van het secundair onderwijs: 'Mensen doen schitteren'. Een dromerige titel dient wel vaker om een weinig concreet verhaal beter te doen verkopen. Met deze visienota is het niet anders. Daarom wil ik enkele kanttekeningen maken bij de nota en denkpijlers lanceren voor het Vlaams secundair onderwijs.

De intentie om kinderen te sparen van het zogenaamde watervalsysteem door de studiekeuze uit te stellen is goed, maar wie enige pedagogische ervaring heeft, weet nu al dat het beoogde resultaat niet zal gehaald worden. De nota is te vaag en weinig realistisch. De hervorming zelf zou ten vroegste van start kunnen gaan in 2020 en zou veel geld kosten. Ten eerste is dit te laat voor alle leerlingen die nu leerproblemen hebben, zeker als je weet dat 12% van de leerlingen ons scholen verlaat zonder diploma. Ten tweede moest het secundair onderwijs het voorbije jaar al behoorlijk besparen (denk aan de afschaffing van de mentorenuren, het besparen op het Steunpunt GOK, ...), precies omdat er geen centen zijn. Hoe zou de Vlaamse regering dan een gigantische hervorming gaan betalen?

Noden eerst

Eerst en vooral moet de minister begrijpen dat een hervorming enkel zin heeft als deze vertrekt van de noden van het werkveld en als de leerkrachten er ook achter staan. In het middelbaar onderwijs heeft men de laatste decennia al veel hervormingen en vernieuwingen moeten slikken. De leerkrachten zijn dit moe. Niet omdat ze zich niet willen bijscholen, zoals sommigen beweren, maar omdat de plannen geen rekening houden met hun verzuchtingen en ervaring. Leerachterstand, overvolle klassen, zittenblijven, spijbelen, schoolverlaten zonder diploma, steeds minder leerlingen in afdelingen wetenschappen - wiskunde ... Het zijn stuk voor

stuk problemen die een dringende aanpak vragen, niet alleen in het belang van kinderen en de school, maar ook van onze arbeidsmarkt.

Reden van voorgestelde hervorming is de machteloosheid van de pedagogen tegenover het zogenaamde watervalsysteem. Dit houdt in dat kinderen soms georiënteerd worden naar een afdeling die eigenlijk "onder hun niveau" ligt, waardoor ze niet kunnen terugkeren naar een zogenaamd "sterkere" richting. Daarom stellen ze voor de eerste twee jaar van het middelbaar voor alle kinderen gemeenschappelijk te maken en de indelingen ASO, TSO, BSO en KSO af te schaffen en te vervangen door belangstellingsgebieden, onder andere omdat TSO en BSO met een imago probleem sukkelen. Met de visienota van Smet wordt dure opsmuk georganiseerd, na gamen in de klas nu ook nog een beetje nieuwe 'design'. Want over de belangstellingsgebieden en de invulling ervan op het niveau van leerplannen en eindtermen is er geen duidelijkheid. Durft men niet naar de fundamentele oorzaak van het probleem te gaan?

Hoe is het watervalsysteem ontstaan en waarom worden sommige kinderen meteen doorverwezen naar TSO of BSO? Bij het beoordelen van leerlingen aan het einde van de lagere school krijgt elk kind stevast een etiket opgekleefd: zwak / matig / sterk. Zo ongenueanceerd gaat het er nu aan toe met als gevolg dat TSO en BSO door leerkrachten, ouders en

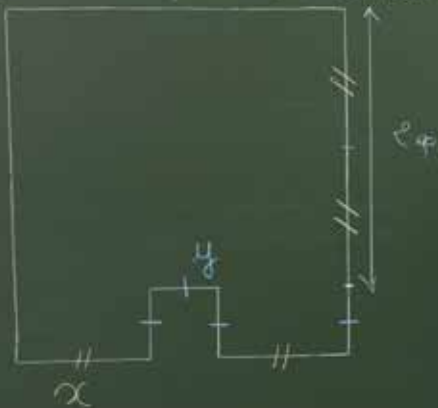

kinderen ten onrechte als minderwaardig beschouwd worden. Men gaat m.a.w. bij de analyse niet voldoende uit van de talenten en het leerritme van elk kind. Het is nog ongelukkiger dat dezelfde 'zwak of sterk terminologie' ook gebruikt wordt in de communicatie met de ouders en kinderen. Technische vaardigheden onder de knie krijgen is nochtans niet aan elk kind gegeven en je kunt er later ook goed je brood mee verdienen.

Warme bakker

Toch even dieper ingaan op onze arbeidsmarkt en op enkele noden in onze samenleving. De EU is in essentie een kenniseconomie, maar dit betekent niet dat er geen handenarbeid meer nodig is. Overigens stoor ik me ook aan de hypocrisie: iedereen heeft graag een warme bakker op wandelafstand, maar niemand wil blijkbaar dat zijn kind een bakkersopleiding volgt. Jammer genoeg geldt die houding voor tal van technische en beroepsopleidingen. Of kan iemand mij binnen de week eens een goede loodgieter bezorgen die mij een betaalbare factuur presenteert? Maar er is meer aan de hand. Hierboven beschreef ik het aantal

Calcul littéral dans un
contexte géométrique
Calcule l'aire de la figure
à l'aide des produits remarquables.

Solution:

ONDERWIJS

leerlingen in de studierichting wetenschappen-wiskunde al als problematisch. We hebben aan onze universiteiten veel te weinig studenten burgerlijk ingenieur, informatica en exacte wetenschappen, met als gevolgen tal van vacatures die niet ingevuld raken en een gebrek aan innovatie van onze economie. Duw dus niet alle leerlingen richting eenzelfde middelmaat. Waar moeten ze later aan de slag, als ze allemaal dezelfde soort middelmatige competenties hebben?

Het is niet nodig noch haalbaar om elk kind naar het algemeen secundair onderwijs te sturen, waar theoretische kennisverwerving voorop staat. Veel voorstanders van een gemeenschappelijke eerste graad zien hierin een recept voor de perfecte democratisering van het onderwijs. Ik zie nu echter geen probleem op dat vlak: op enkele uren Latijn na is de stam van de eerste graad A stroom

wel al gemeenschappelijk (tenzij men de B-stroom kiest, waarna men naar A terug kan). Nog minder onderscheid maken, zal er alleen toe leiden dat men elke 12-jarige in de middelmaat wil duwen. De leerlingen die snel theoretische kennis verwerven, zullen zich stierlijk vervelen met demotivatie en tijdsverlies als gevolg. De leerlingen die trager leren en sterker zijn in technische of praktische vaardigheden, zullen het vaak moeilijk hebben, hun leerproblemen voor theoretische vakken zullen hen ook demotiveren.

Eenheidsworsten

Door van alle verschillende kinderen eenheidsworst te willen maken zal het niveau van de eerste graad globaal dalen. De leerkrachten van de tweede en derde graad ASO zullen echt met de gebakken peren zitten. Dit is geen hypothetische voorspelling. Het systeem werd al uitgetoetst in buurlanden en wat

men vaststelde is exact wat ik hierboven uitleg. Het "collège unique" in Frankrijk werd opgedoekt en een gelijkaardig experiment in Nederland werd afgevoerd. Onze minister wil dus een systeem invoeren dat zo slecht is dat het in het buitenland intussen werd afgevoerd

Gelijke kansen geef je aan kinderen door uit te gaan van hun sterke punten, die verschillen van kind tot kind. Nu is er nood aan extra begeleiding voor kinderen met leermoeilijkheden, een spijbelactieplan dat echt werkt, kleinere klasgroepen, een herwaardering en modernisering van technisch en beroepsonderwijs, een sanering in het aantal studieafdelingen en begeleiding van jonge leerkrachten. Daarvoor moet de minister nu met oplossingen komen, niet vanaf 2020.

Ann BRUSSEEL

Financiering op basis van vrije keuze

Naar een kerkbelasting

WHAT'S IN A NAME? THAT WHICH WE CALL A ROSE,
BY ANY OTHER NAME WOULD SMELL AS SWEET.

Shakespeare, *Romeo and Juliet* (II, ii, 1-2)

Het debat over de kerkbelasting woedt volop. Vertrekkend vanuit een maatschappelijke en politieke reflectie in het algemeen en in het licht van de recente gebeurtenissen in het bijzonder, groeit de vraag naar een transparante en budgettair beheersbare financiering van religie en levensbeschouwing op basis van vrije keuze. Die vraag heeft niks te maken met rancune, noch met een onweerstaanbare drang naar Beeldenstorm. Wie dat beweert, speelt al te gemakkelijk in op gekwetste emoties en verkiest populisme boven rationele en maatschappelijk correcte argumenten.

“Er is nood aan een voorstel dat de onhoudbare scheefftrekking in de financiering rechttrekt.”

Wie voorbij de waan van de dag naar het dossier van de ‘kerkbelasting’ kijkt, ziet immers glashelder dat transparantie en objectivering in de financiering een legitieme vraag betreft. In 2006 formuleerde een zogenaamde Commissie van Wijzen – die zich op vraag van vicepremier Laurette Onkelinx in de materie van de federale financiering van religie en vrijzinnigheid verdiepte – de volgende bedenking: ‘Demografische evoluties brengen het levensbeschouwelijke landschap in beweging. Bij de traditionele erediensten en de georganiseerde vrijzinnigheid doen zich lange termijn verschuivingen voor in hun aanhang. De globalisering en de daaruit vloeiende migratiebewegingen hebben eveneens een impact op de levensbeschouwelijke realiteit. De behoeften van de bevolking veranderen sneller dan in het verleden’. Het rapport maakt ook duidelijk dat de verdeling van de federale middelen voor religie en levensbeschouwelijkheid in de huidige kostprijsfinanciering gebaseerd is op onderling incoherente criteria. Zo is voor de katholieke eredienst het aantal inwoners van de circonscription – onafhankelijk van hun geloof – richtinggevend, terwijl voor andere erediensten het aantal gelovigen of aanhangers in aanmerking wordt genomen.

Ondoorzichtige financiering

De Commissie van Wijzen leverde een omstandig verslag af. U zal er bijvoorbeeld ook lezen dat we in onze Grondwet instemmen met een financiering van religie en vrijzinnigheid. We hebben dus niet gekozen voor een complete scheiding van kerk en staat die religie niet financiert, zoals in Frankrijk het geval is. We kennen ook geen heffing – of kerkbelasting – zoals die bijvoorbeeld in Duitsland of Italië bestaat. België – dat

zal u misschien niet verrassen – koos voor een sui generis constructie, waarmee we als samenleving een vergoeding voorzien voor de sociale dienstverlening die erkende religies (en later ook de levensbeschouwelijkheid) aan ons verlenen. Ingevolge de historische context en de opeenvolgende staatsvormingen, is de totale financiering een meerlagig, ondoorzichtig en complex gegeven. Alleen al om die reden is het debat dat nu op gang komt, een goede zaak. We zijn ons immers allemaal bewust van de evidentie van goed bestuur en de opdracht van de samenleving om verantwoord om te gaan met schaarse middelen.

Toch leidt die vaststelling an sich niet tot een grote omwenteling van het systeem. Zoals vaak liggen theorie en praktijk behoorlijk ver uit elkaar. In theorie – of anders gezegd, als we met een blanco blad zouden kunnen beginnen – is de keuze voor een ‘kerkbelasting’ naar Italiaanse inspiratie, wellicht een erg aantrekkelijke methode. In zo een systeem van financiering via belastingen, kan de burger via een ‘fiscaal referendum’ een bepaald percentage van zijn of haar belastingen toewijzen aan erkende godsdiensten of andere organisaties. Denk daarbij niet alleen aan vrijzinnigheid, maar ook aan organisaties die zich bezighouden met ontwikkelingssamenwerking of het milieu bijvoorbeeld. In de praktijk is dit model in ons land niet zomaar te kopiëren. Er rijzen vragen met betrekking tot bevoegdheidsverdeling, de herziening van de grondwet, de privacy, de aanpassing van fiscale aftrekken en het te vermijden gevolg dat dit zou leiden tot een belastingverhoging en een toename van de fiscale druk. Toch mogen die bedenkingen ons er niet van weerhouden om de oefening te maken. Voor elk

bouwwerk heb je immers een plan nodig en wordt ook een eerste steen gelegd.

Die eerste steen ligt logischerwijze in de noodzakelijke en haalbare aanpassing van de federale financiering voor religie en vrijzinnigheid. Er is nood aan een voorstel dat de onhoudbare scheefftrekking in de financiering (stap voor stap) rechttrekt. Om het principe van neutraliteit van de staat te garanderen, hebben we bovendien ook kwantitatieve criteria nodig die kunnen zorgen voor een neutrale verdeling en die overeenstemt met de maatschappelijke realiteit anno 2010. Voor liberalen komt hier de vrije en anonieme keuze van mensen op de eerste plaats. De aanpassing van de federale financiering is misschien geen kerkbelasting in de strikte betekenis van het woord. Maar what’s in a name? Het zet de principes van transparantie, neutraliteit en vrije keuze om in de praktijk. Voor de politiek is deze discussie een gigantische uitdaging. Slagen we erin om woorden om te zetten in daden? Durven we knopen doorhakken en met open geest, zin voor nuance en respect voor elkaar dit thema te plaatsen in de 21ste eeuw? Ik geloof van wel, al was het maar omdat optimisme nog steeds onze morele plicht is.

Gwendolyn Rutten
Federaal Volksvertegenwoordiger

Waar is de tijd dat de Antwerpse Boekenbeurs zich beperkte tot het exposeren, eventueel verkopen van boeken? Toen bepaalde genres, omdat ze niet Literaturfähig genoeg waren, zelfs verbannen werden? Toen je als bibliofiel op wolkjes liep bij het bekijken van al dat fraais? De tijd dat vader en moeder een uitstapje naar de Boekenbeurs combineerden met een bezoek aan de Zoo? Wat gebleven is: het gedrum, de zweetuitwasemingen, de betweterige Hollanders die bij de standhouders van Vlaamse uitgeverijen krijtend met veel Haagse a's 'm van jetje geven – hoewel ze stiekem stikjaloers zijn omdat zij in Nederland zo'n Vlaamse boekenkermis niet hebben.

Het zootje Boekenbeurs of... SOS Piet contra Dimitri Verhulst

Het woord kermis is gevallen, méér dan een boekenevent, ondanks achthonderd (...) auteurs (...) die op de Boekenbeurs hun boek(-en) persoonlijk signeren. Men heeft het over 60.000 boeken. Auteurs? Hier en daar loopt er nog een verdwaalde roman- cier, dichter, biograaf verloren bij, uitzonde- ring gemaakt voor een Pieter Aspe, Tom La- noye, Herman Brusselmans, Jef Geeraerts die als blikvangers uitgeëtaled worden. Dit terwijl zo goed als alle aandacht gaat naar mediafiguren als Piet Huysentruyt, vandaag aan zijn vijfde bestseller SOS Piet. De vijf afleveringen staan alle vijf binnen de top tien van de Vlaamse non-fictie lijsten en we vergeten haast het kookboek van zijn moeder. Maar van leuke Piets vorige drie kookboeken vlogen er maar liefst 650.000 exemplaren over de toonbank. Alleen dat telt.

Dieetvedetten en pulp

Op diezelfde vermaledijde non-fictie best- sellerslijsten is er overigens geen plaats voor ernstiger werk na een kookboek van een zekere Claudia Allemeersch, die vorig jaar de 'eretitel' van beste hobbykok van Vlaanderen won, dieetvedette Sonja Kimpen ('De 10 principes voor een leven lang slank', 'Kook je slank en fit', 'Dagelijkse kost gezonder'), ene Moniek Breesch ('Libelle basisbakboek'), 'Mijn pure keuken' van Pascale Naessens, de vrouw van Jambers, biografieën over coureurs, ploegleiders, trainers en voetballers, de nieuwe verkoop- rage ('Flandriens' 'Het ultieme wielershand- boek van Tom Boonen, 'De macht van de bal' van Edwin Schoon 'Ballenjongen' van Filip Joos, 'Ariël Jacobs: Tegen de stroom in'), de onvermijdelijke 'Snoecks', Goedele Liekens ('SOS Sex', 'Sterke vrouwen') reis-

gidsen, fotoboeken, gerechtspersoonlijkhe- den à la Jef Vermassen ('Moordenaars en hun motieven'), televisie- en radiomakers als Herman Hendrycks ('Het ruimtedag- boek van Frank De Winne'), Rudi Vranckx ('De ontdekking van Congo'), Evy Gruyaert ('Start to run'), Ivan De Vadder ('Pleidooi voor een eerlijke politiek'), tenoren van het verschijnsel 'slow journalisme' als Chris De Stoop, alias de 'kampioen van de Belgische onderzoeksjournalistiek' ('Vrede zij met u, zuster')

Bij de fictiefavorieten is het niet veel beter met de Vlaamse pulpschrijfster Ria Maes en haar zevende boek rond de televisienovella 'Sara', Hugo Van Laere met de telenovelle 'David', drie à vier misdaadboeken van de nergens meer weg te branden Stieg Larsson, Nicci French, Dan Brown, Kermis? Net als vorig jaar worden we verwend met mini-optredens, workshops, fotoshoots (!), hands-on demonstraties, een Kidz-programma (met, uiteraard, work- shops) en wat al meer. En, joepie, er zijn ook 'themadagen' met o.m. een 'madam- mendag', een 'It's A Man's World' met alles en nog wat over voetbal, wielrennen, maar ook snelle auto's, technologie en als toemaatje wijn, whisky en muziek, en een 'Boekenstebuiten' waarin 'de teenagers baas zijn', met een twilight-fandag, games (!), sneak previews, BV's, dansen (!) en pop- up parties.

Als men het lijstje overloopt van de standhouders moet de echte bibliofiel een depressie nabij zijn: 11.11.11/Amnesty International/B-Post/Dag Allemaal, De Roma, KBC Bank/ Natuurpunt/Stripwin- kels/Unicef. Gelukkig zijn er nog twee bovenverdiepin-

gen met auteursprogramma's. In de zalen van de eerste en tweede verdieping van Antwerp Expo kan men nog echte auteurs in levende lijve bezig zien of horen. Waaronder enkele 'internationals' als Donna Leon, de Amerikaanse misdaadauteur met een zwak voor Venetië, Scott Torow, de grondlegger van de legal thriller en de Brit Michael Cun- ninghan, die de Pulitzer Prize won met zijn 'The Hours'.

Ondanks het overaanbod aan non-litera- tuur kan men er toch nog Kristien Hem- merechts, Luc Deflo, Annelies Verbeke, Bernard Dewulf, Bavo Dhooge, Bob van Laerhoven, Paul Jacobs, Tom Naegels, Leo Pleysier, Yves Petry, Joke van Leeuwen, Erwin Mortier, Erik Vlamincx en Dimitri Verhulst ontmoeten.

Het fenomeen Verhulst

Voorlaatstgenoemde zal in de kijker lopen, als hij zich ten minste uit zijn klui- zenaarshut in de Ardennen vaak genoeg richting Boekenbeurs wil wenden. Zijn jongste boek, 'De laatste liefde van mijn moeder' dat eindigt waar 'De helaasheid der dingen' begint, was na enkele weken al aan zijn derde druk, bereikte na één week de nummer één plaats van de top tien-lijs- ten. Verhulst zal met zijn good looks en po- pulariteit bij signeersessies zowat de enige concurrent van Piet Huysentruyt zijn. Wie durft nog ontkennen dat Verhulst een van Vlaanderens bekendste successchrijvers is? Toen vier jaar geleden 'De helaasheid der dingen' verscheen, waren er nauwelijks controversies. Weinig boeken verwekten zo- veel opschudding in Vlaanderen en Verhulst maakte dankbaar gebruik van de media om over alles en nog wat zijn ongezoeten

mening te ventileren. Aanvankelijk leek het succes te danken aan wat boertige humor (waarvan de verfilming dankbaar gebruik maakte) tot men ging erkennen dat Verhulst erin geslaagd was nuances weer te geven en het boek een soort ode aan zijn vader was en een analyse van het vaderschap. Het was echter vooral zijn scherpe pen en zijn authentiek geluid, zijn begrip voor de falende mens die indruk maakten. Het boek paste bovendien goed, zoals het gesitueerd was, in de jaren 1970-1980 waarin gevestigde normen en maatschappelijke zeden werden aangevallen. Het grote succes verleide Verhulst niet meteen tot een tweede deel waarin seks en geweld opnieuw de boventoon zouden voeren. Na zijn moderne picareske roman, waarvoor hij putte uit authentieke kindervaringen be-

vestigde hij zijn vertellerstalent in 'Mevrouw Verona daalt de heuvel af' over een pianiste op leeftijd die eenzaam in een plattelandsgemeenschap in de Ardennen woont. Op een bepaalde dag daalt ze de heuvel, die naar het dorp leidt, af in de wetenschap dat ze nooit meer opnieuw naar boven zal komen. De stijl is soms ad rem, dan weer gezocht overladen. Heden en verleden collidieren, net als de rurale kleine samenleving en het intellectuele leven van de oude dame. Het lijkt een funest verhaal en toch straalt er een zeker optimisme van uit. Hierna kwam het veel (gratis) verspreide pamflet 'Godverdomse dagen op een godverdomse bol', met centraal een abstract gegeven en als hoofdpersonage 'een mens'. Verhulst vertelt over de wording van de mensheid, van een embryo dat mens wordt,

uit het water aan land komt en evolueert tot iemand die een atoombom ontwikkelt en hiermee Hiroshima vernietigt. Elke paragraaf is een stijl- en woordsoefening. Het boek(je) levert de Libris Literatuur Prijs op. Opvallend zijn ook hier de felle accenten op schokkende feiten en menselijke wreedheden.

Naar eigen zeggen was Verhulst het na 'De helaasheid der dingen' het zo beu om over zichzelf te schrijven en te spreken dat hij nog slechts boeken wenste waarin het woord 'ik' niet één keer zou voorkomen. Tot vandaag. Want 'De laatste liefde van mijn moeder' is een prequel (Nederlands woord van Dale a.u.b.?) van 'De helaasheid'. De kleine Jimmy is het alter ego van Verhulst en niet de machovader, maar moeder Martine is nu de schietschijf. Het is minder een mannenboek dan 'De helaasheid'. Er wordt minder in gefeest maar de familie waarin Jimmy opgroeit tussen zijn elfde en dertiende is weer gigantisch volks. Getuigt het van een moeder-zoon band of van enige vorm van moederliefde? Niet meteen, tenzij in de humor. Het best is Verhulst hier bij het beschrijven van één van de hoogtepunten uit het leven van zijn moeder en haar nieuwe vriend Wannes: een busreis naar het Zwarte Woud. De humor is droog, de oneliners zijn raak. Wie houdt van proletarische onbenulligheden zal zich bescheuren. De persoonlijke inzet lijkt me minder sterk dan in 'De helaasheid', de meeste scènes minder beklijvend, minder pathetisch.

Luchtig en ernstig

'De laatste liefde van mijn moeder' is dus eens te meer een roman over een kind, een pre-puber, in conflict met de hem benauwende maatschappij der volwassenen, meer bepaald de leefwereld van zijn moeder, waarin een hele generatie zichzelf herkent. Het is tegelijk een luchtig en ernstig boek, vol wrange humor, niet geheel gespeend van enige sentimentaliteit.

John RIJPPENS

Boekenbeurs in Antwerp Expo, van 31 oktober tot en met 11 november, dagelijks van 10 tot 18 uur, op 4 en 9 november tot 22 uur. 'De laatste liefde van mijn moeder' van Dimitri Verhulst, uitgegeven bij Contact, 2010; 236 bladzijden; 19,95 euro; 23,95 euro op hardcover; 18,95 euro als luisterboek.

Europa verduistert

Heart of Darkness: extreemrechts rukt op

Ze waren bijeen in Wenen. Uiterst rechtse, populistische, radicaalnationalistische partijen. Op uitnodiging van Heinz-Christian Strache, de nieuwe Haider, en leider van de Freiheitliche Partei Österreichs (FPÖ). Bij plaatselijke verkiezingen heeft Strache meer dan een kwart van de stemmen gehaald in het Weense. Onder de uitgenodigden: het Vlaams Belang. De Zweedse Demokra-terna. De Deense Folkeparti. De Lega Nord. De Slowaakse Nationalisten (SNS). Zeg maar: voor keurig doorgaand extreemrechts. Met ervaring in landsbestuur of langdurige oppositie.

Want in het midden van Europa groeit als een gezwel, onder het mom van identiteitsbescherming en behoud van eigen waarden (die ze dan judeo-christelijk noemen, ook de atheïsten van Vlaams Belang), een zwart front. In het Westen van het Avondland bestaat al langer een traditie van conservatief solidarisme, met xenofobe trekken. Daarom viel het op dat het Front National van Jean-Marie Le Pen niét afreisde naar Wenen. Het Front was er wel bij toen begin 2008 de FPÖ voor het eerst verzamelen blies in Wenen. De FPÖ probeerde toen de brokken te lijmen die ontstaan waren na het snel uiteenvallen van de eerste uiterst rechtse, erkende fractie in het EP, de IST (Identiteit, Soevereiniteit, Traditie). Frank Vanhecke van het VB zei toen openlijk dat een soortgelijk experiment daarna niet hoefde, ook al was zijn partijgenoot Philip Claeys secretaris van IST, dat geleid werd door Bruno Gollnich die aangeklaagd maar vrijgesproken werd van Holocaustontkenning.

Afkeer van Europa

Wat rechts gemeen heeft, is een afkeer van Europa. Althans van het federale Europa, dat "de basisdemocratie ont-kent", onder meer door een algemene volksraadpleging over het Verdrag van Lissabon te weigeren. Een uiterst rechtse alliantie van partijen is evenwel nog niet voor morgen. Behalve het FN bleven ook afwezig: de PVV van Geert Wilders, Ataka uit Bulgarije, de antisemitische en antizigeuner Partij voor een Groot-Roemenië, de Britse BNP, de Duitse NPD,

Saamodrona uit Polen, het Hongaarse Jobbik.

Toch tekent zich een duidelijk patroon af van programmavorming. De vooraanstaande Oostenrijkse krant **Der Standard** besloot na de tweedaagse meesmuidend: "Einig nur gegen die Türkei", maar het aantal werkelden waarop de voorstellen parallel lopen neemt gestaag toe. De afkeer van inwijkelingen ("aanpassen of op-rotten", zei Strache) culmineert inderdaad in een breed verzet tegen de toetreding van Turkije tot de EU. "Zo'n toetreding betekent het einde van de Unie. Dan ontstaat een euro-Aziatisch-Afrikaanse Bond, die volkomen in tegenspraak is met het Europese vredesstreven".

Het hoeft dus niet te verwonderen dat minder eurokritische, democratisch-nationalisten feestelijk bedankten voor de uitnodiging. N-VA wou zelfs niet luisteren naar de lokroep, Fidesz dat net met tweederde de verkiezingen in Hongarije had gewonnen wou zich niet inlaten met de FPÖ. Zelfs de kerkelijke overheid had al afstand genomen van de FPÖ, en verbood elke vorm van campagne voeren op het plein voor de Stefansdom. Strache had vlak voor de verkiezingen in Wenen blauwe schijnwerpers op de kathedraal willen richten, de kleur van zijn partij.

De studiedagen verliepen niettemin vrijwel rimpelloos. Hooguit een dertigtal tegenbetogers protesteerden. Een ebwijd van onverschilligheid? Of van laatzindheid? Het loont nochtans na te gaan

Heinz-Christian Strache.

Frank Vanhecke.

hoe uiterst rechts langs velerlei omwegen zijn agenda doordrukt. Het migrantenbeleid in Frankrijk is er maar één uiting van. De "mislukking van de multiculturele samenleving" (Angela Merkel) een andere. De meest nadrukkelijke vorm doet zich voor in met name Oostenrijk, waar Haider mee aan de macht kwam. Maar in Denemarken en nu ook Zweden is het uiterst rechts dat het lot van de conservatieve regering in handen houdt. Zal Louis Michel nu niet meer gaan skiën in Zweden? Of fierljeppen in Friesland? De Democraten overschreden fluks de kiesdrempel, en haalden 20 zetels binnen, genoeg om de duim omhoog of omlaag te steken over alle plannen van de regering Rheinfeildt. (Overigens kon destijds ook Carl Bildts minderheidsregering maar overleven met de passieve steun van uiterst rechts). Wilders maakt in Nederland nu al een halszaak van de dubbele nationaliteit. Het toont de afhankelijkheid aan van autoritaire bewegingen. En de diepe bekommernis die tot een afwijzingsfront kan leiden: van de schutkring rond het Vlaams Belang

tot de radiale verkettering van Jobbik (dat misdadige Roma wil bijeendrijven in bewaakte kampen) door echte conservatieven als Europees Parlementslid György Schöpflin van Fidesz. Overigens beperkt de zwarte vlek in Midden-Europa zich niet tot de Unie. Ook in Zwitserland beschikt de Volkspartij SVP over twee mandaten in de regering. En SVP heeft een nieuwe volksraadpleging afgedwongen over de verplichte uitdrijving van "misdadige buitenlanders".

Corruptie en rechts

Voorlopig gaat alleen Tsjechië de andere richting uit, maar de goede uitslag van links bij de senaatsverkiezingen daar is volledig toe te schrijven aan de talrijke corruptieschandalen waaronder de regering Necas gebukt gaat, en door de onpopulaire besnoeiingen die hij moet doorvoeren (hoewel met net dezelfde doemscenario's Rheinfeildt in Zweden en Orbán in Hongarije konden winnen). Maar uiterst rechts voert de strijd op, nu in Turkije uiteindelijk het hoofddoekenver-

bod toch niet is afgeschafte in de openbare diensten en universiteiten, en er duidelijk zand in de smeerolie zit. Het gaat stroef met een nieuwe grondwet, erkende ook Europees commissaris voor de Uitbreiding Stefan Füle. De Belgische minister van Buitenlandse Zaken Steven Vanackere (CD&V) riep in Istanboel op om eindelijk toe te geven in de kwestie Cyprus. "Geduld is bitter", filosofeerde hij, "Maar het levert gesuikerd fruit op". Dat is godslastering voor uiterst rechts. "Niet het politiek correcte establishment moet over het binnenhalen van 80 miljoen islamieten beslissen", fulmineerde Morten Messerschmidt van de Deense Folkeparti, "Het is de man in de straat, de gewone burger die zijn zeg moet krijgen". Populisme is de nieuwe naam voor de harde lijn, identiteit is de nieuwe naam voor vreemdelingenhaat, vaderlandsliefde de oude naam voor staatsnationalisme. De drievuldigheid van uiterst rechts.

Lukas De Vos

De Brusselse motor mag niet sputteren

Tijdens de voorbije communautaire onderhandelingen belandde Brussel herhaaldelijk op de tafel. Met stijgende verbazing heb ik moeten vaststellen hoeveel onwaarheden er over het Brussels Hoofdstedelijk Gewest worden verkondigd. Als minister in de Brusselse regering, bevoegd voor Financiën en Begroting kan ik die onwaarheden natuurlijk niet over mijn kam laten gaan.

Men beseft blijkbaar nog altijd niet voldoende dat Brussel de grootste politieke en economische troef is van België en niet een soort van potverterende regio die het niet waard is om in te investeren. Als hoofdstad van Europa is Brussel goed voor 18,7% van het BNP. Brussel is de hoofdstad van België, de zetel van de Europese Unie, de hoofdstad van de Vlaamse en Franse Gemeenschap. In Brussel verdienen 750.000 mensen hun brood. Het Brussels Gewest vervult een cruciale rol die tal van voordelen biedt, maar ook zeer zware lasten inhoudt. Een financieringsinspanning is dus meer dan gerechtvaardigd.

Waarom? Het gewest kampt nu eenmaal met belangrijke lasten die het gevolg zijn van de hoofdstedelijke functie. Die uitgaven hebben hoofdzakelijk met mobiliteit en infrastructuur (25% van de totale uitgaven!) te maken, met de derving van de belastingontvangsten (dode hand: fiscale vrijstelling voor overheidsgebouwen, vrijstelling van belasting voor internationale ambtenaren) en met de kosten die voortvloeien uit de metropoolfunctie (aanwezigheid Europese en internationale instellingen). Geschat wordt dat voor het openbaar vervoer de "niet-Brusselse" gebruikers tussen een vijfde en een vierde van het totale gebruikersaantal vertegenwoordigen. Hierbij moeten ook de indirecte kosten in rekening gebracht worden (milieuvuiling, geluidsoverlast, veiligheid, ongevallen, ...). In het kader van het samenwerkingsakkoord Beliris tussen de Federale Staat en het Brussels Hoofdstedelijk Gewest is weliswaar een financiering van infrastructuuruitgaven voor de mobiliteit opgenomen, maar deze komt maar in beperkte mate tegemoet aan de reële noden. In een eerste raming bedraagt de extra directe en indirecte kost voor het vervoer van de pendelaars in Brussel tussen de 300 en 350 miljoen euro per jaar. In totaal bedragen de extra kosten en de inkomstendervingen jaarlijks ongeveer 500 miljoen euro. Om dit bedrag objectief en transparant te duiden, heb ik een nieuwe universitaire studie besteld die eind oktober zal klaar zijn.

Mijn duidelijke eis is dat het Brussels Gewest een rechtvaardige en billijke financiering verdient die de rol van het gewest in het belang van zijn inwoners, van de andere gewesten, van België en Europa benadrukt. Zoniet zal de Brusselse motor beginnen sputteren.

De preciaire financiële toekomst van Brussel wordt dikwijls met de structurele problemen van de beleidsniveaus (gewest-gemeenten) in verband gebracht. "Met zijn 19 gemeentelijke baronieën, de gewestelijke structuur met een parlement en regering, 6 politiezones is Brussel een bestuurlijk wangedrocht", zo hoor je.

We willen hier toch waarschuwen voor de zeer specifieke situatie van Brussel. Bepaalde populistische vereenvoudigingen, zoals "één stad-één beleid", bieden geen antwoord op de noden. Velen houden zich ook aan een soort woord-"fetisjisme" eerder met de bedoeling zich op een goedkope manier te profileren.

Brussel is in uitvoering van het regeerakkoord begonnen aan zijn kerntakendebat en richtte hiervoor een 'Comité van Wijzen' op dat in september met een eerste verslag zal komen. In dit kerntakendebat moet het element "subsidiariteit" ingebracht worden. Mijns inziens moet de hervorming alle mogelijke conflictsituaties vermijden door invoering van een regel van subsidiariteit (dienstverlening zo dicht mogelijk bij de burger) waar mogelijk. Een aantal procedures, zoals bijv. bouwvergunningen, moeten worden vereenvoudigd. Bevoegdheden zoals parkeerbeleid, mobiliteit, de bevoegdheden van gemeenschappelijke gemeenschapscommissies moeten worden overgeheveld naar het gewest. De bevoegdheden van de politiezones moeten worden gecentraliseerd binnen één bestuurlijk en politiek orgaan, zonder opheffing uiteraard van een performante nabijheidspolitie. Ook de fusie of hertekening van de gemeenten mag geen taboe zijn.

Ik zou aan de onderhandelaars ten slotte een oproep willen doen om de onderlinge strijd rond Brussel op te geven en te zoeken naar een duurzaam herfinancieringsmechanisme voor onze hoofdstad in het belang van alle inwoners van ons land. Het verleden heeft bewezen dat oorlogsverklaringen, naijver en spierballenvertoon geen oplossing zijn voor onderhandelingen over een staats hervorming.

Jean-Luc VANRAES
Brussels minister van Begroting en Financiën